

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 2 (44)

Melitopol, 2021

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 - Економіка	051 - Economy
Кальченко С.В. – д.е.н., професор; Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ)	Kalchenko S.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (TSATU)
Грибова Д.В. - д.е.н., доцент; ТДАТУ	Grybova D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Єременко Д.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Yeremenko D.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Карман С.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Karman S.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Карпенко А.В. – д.е.н., доц., Національний університет «Запорізька політехніка»	Karpenko A.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., National university «Zaporizhia polytechnic»
Колокольчикова І.В. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Kolokolchikova I.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Попова Т.В. - к.е.н., доцент; ТДАТУ	Popova T.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Свиноус І.В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп О.Г. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep O.H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Чернявська Т.А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
071 – Облік і оподаткування	071 - Accounting and taxation
Давидюк Т.В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydyuk T.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National technical university "Kharkiv polytechnic institute"
Замула І.В. – д.е.н., професор, Житомирський державний технологічний університет	Zamula I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zhytomyr state technological university
Сокіл О.Г. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil O.H. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Трачова Д.М. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Trachova D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Вдовенко Л.О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Гривківська О.В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O.V. – Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н.М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Davidenko N.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Демченко І.В. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Demchenko I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, Херсонський державний аграрний університет	Tanklevska N.S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Kherson state agrarian university
Трусова Н.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Тулай О.І. – д.е.н., професор, Тернопільський національний економічний університет	Tulai O.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Ternopil national economic university
Яцух О.О. – д.е.н., доцент; ТДАТУ	Iatsukh O.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
073 - Менеджмент	073 - Management
Васильківський Д.М. – д.е.н., доцент, Хмельницький національний університет	Vasylkivsky D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Khmelnytsky national university
Гудзинський О.Д. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Hudzynskiy O.D. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Нестеренко С.А. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Nesterenko S.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Синяєва Л.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Synayeva L.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Судомир С.М. – д.е.н., професор, Бережанський агротехнічний інститут	Sudomyr S.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute
Ткач А.А. – д.е.н., Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A.A. - Doctor of Economic Sciences, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
075 - Маркетинг	075 - Marketing
Буднікевич І.М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikievych I.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Керімова У.К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний університет, академік Національної академії наук Казахстану, м. Алмати, Казахстан	Kerimova Ukilai Kerimovna - Doctor Of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Коноваленко А.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Konovalenko A.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Легеза Д.Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Leheza D.G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Серських Н.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Serskykh N.S. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Вішал Даджар - д.е.н., професор, у-т Аміті, м. Нойда, Індія	Vishal Dagar - PhD, Ass. Professor, Amity Un-ty NOIDA, India
Вей Фен – д.е.н., проф., Північно-західний університет А&F	Wei Feng – professor, Northwest A&F University
076 – Підприємство, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Боравські П. – д.е.н., професор, Вармінсько-Мазурський університет, м. Ольштин, Польща	Bórawski P. - Doctor of Science, Professor, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland
Безугла Л.С. – д.е.н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка»	Bezhuhla L.S. - Doctor of Science, Ass. Prof, NTU " Dnipro University of Technology"
Волощук К.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет	Voloshchuk K.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state agrarian and technical university
Михайлов А.М. – д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет	Mykhailov A.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Sumy national agrarian university
Севідова І.О. – д.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Sievidova I.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national agrarian university named after V.V. Dokuchaev
Яворська Т.І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. С.В. Кальченка. – Мелітополь:
Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2021. - № 2(44). –
212 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кальченко С.В. – д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму

Відповідальні за випуск збірника:

Ортіна Г.В. – д-р. держ. упр., доцент, декан факультету
економіки та бізнесу
Кальченко С.В. - д.е.н., професор кафедри бізнес-консалтингу
та міжнародного туризму
Демченко І.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Комп'ютерна верстка: Демченко І.В.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020
№ 886.

Друкуються за рішенням Вченої ради
Таврійського державного агротехнологічного університету
(протокол №01 від 31.08.2021 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94
Index Copernicus Value (ICV) 2019: 56.52

Digital Object Identifier System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,
російською та англійською.
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Навчальний корпус №2, кабінет 2.206
пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsln2017@ukr.net

Підписано до друку 31.08.2021 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 15
Наклад 100.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. Грушевського, 10
тел. (0619) 444511

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській
типографії «Люкс»

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 2 (44), 2021

ЗМІСТ

МЕНЕДЖМЕНТ

Агєєва І.В.
ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ В ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСІ..... 5

Бочарова Н.О.
АДМІНІСТРУВАННЯ, МОТИВУВАННЯ Й КОМУНІКАЦІЇ ЯК
ЕЛЕМЕНТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ЛІДЕРСТВА В СИСТЕМІ
МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ 11

Вороніна Ю.Є., Плотніченко С.Р.
КОНЦЕПЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
ВІДПОВІДАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА 18

Нехай В.В.
ФОРМУВАННЯ ЗАСАД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ 24

Синяєва Л.В., Верховод І.С.
АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗПОДІЛУ І РЕАЛІЗАЦІЇ
РЕСУРСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ 30

Чорна Л.О., Зачоса О.Д., Сурженко Н.В., Добровольська Н.В.
ДЕТЕРМІНАНТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ СИСТЕМАМИ КРАЇН СВІТУ
В ЗОВНІШНЬОМУ КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ 38

ЕКОНОМІКА

Гончар В.В., Полупанова К.О.
THEORETICAL BASIS OF THE FORMATION OF THE
SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY IN THE CONDITIONS
OF TRANSFORMATION..... 45

Гривківська О.В., Збарський В.К., Терещенко М.А.
ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
МАЛИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ..... 54

Кальченко С.В., Богданова О.В.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СІМЕЙНИХ ФОРМ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА УКРАЇНИ 60

Миценко І.М., Сухомлин М.О.
ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА
ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ..... 67

Остапенко С.О.
АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ РИНОК УКРАЇНИ У СИСТЕМІ
СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ..... 77

Попова Т.В., Арабаджийський О.І.
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ У
ЗАПОРІЗЬКОМУ РЕГІОНІ..... 83

Почерніна Н.В. ПРОСТОРОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ ПАСТКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ПОСЛУГАМИ У СФЕРІ ПОДОРОЖЕЙ.....	89	Мазур К.В., Тетієвська Т.М. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	148
Прісс О.П., Карман Т.В., Жукова В.Ф. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ.....	97	ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Сидорук А.В., Бортников Є.Г., Олексенко Р.І. INCOME- ТА INSIDE-ТУРОПЕРЕЙТИНГИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИЗМУ Й ГОСТИННОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ)	104	Линенко А.В., Хапрова Д.В. ТЕНДЕНЦІЇ ОБ'ЄДНАННЯ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ КРИЗОВИХ УМОВАХ	154
Тараненко Г.Г., Михайлов В.В. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	110	Щербина К.М., Мешко Н.П. ІННОВАЦІЙНА БІЗНЕС-МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ МЕТАЛУРГІЙНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ	163
Трусова Н.В., Терещенко М.А. БЕЗПЕЧНИЙ РІВЕНЬ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ КРАЇН СВІТУ	117	ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ	
МАРКЕТИНГ		Демченко І.В., Трусова Н.В. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	170
Бондаренко В.М., Бондаренко О.В. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ.....	124	Захарова Н.Ю. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	175
Гонтарук Я.В., Бондарук О.С. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	130	Рубцова Н.М. ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ В УПРАВЛІННІ СТРАХОВИМ БІЗНЕСОМ	184
Душина А.Є., Мешко Н. П. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗШИРЕННЯ ПОСЛУГ DIGITAL МАРКЕТИНГУ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ	137	Трусова Н.В., Радченко Н.Г., Піхняк Т.А. ПОДАТКИ В СИСТЕМІ МОБІЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ДОХОДІВ.....	166
Мазур К.В., Легойда А.О. ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СЕЛЕКЦІЇ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ.....	143	Трусова Н.В., Чкан І.О., Гривківська С.М. РОБОТА ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	202
		Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)	209

УДК 330.341.1: 634(477)

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СЕЛЕКЦІЇ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Мазур К.В., к.е.н., доцент, завідувач кафедри аграрного менеджменту та маркетингу kv_mazur@ukr.net
Легойда А.О., магістрантка lehoida20221@ukr.net
Вінницький національний аграрний університет

Анотація. В дослідженні проаналізована стан розвитку селекції плодкових культур. Охарактеризовані процеси інвестування в державні господарства, що займаються селекцією плодкових культур. Запропоновано напрямки розвитку селекції в рамках програми інвестицій від приватного сектора в дослідні державні господарства в тому числі в структуру Інституту садівництва НААН України для залучення додаткових коштів для селекції нових сортів кісточкових культур з метою подальшого промислового вирощування яблунь на території України та експорту саджанців за кордон.

Ключові слова: інвестиції, стратегія, зерняткові, насадження, програма, селекція.

JEL code classification: Q18

Mazur Kateryna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Agricultural Management and Marketing kv_mazur@ukr.net
Legoida Anna, undergraduate lehoida20221@ukr.net
Vinnytsia National Agrarian University

OF STRATEGIC PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF BONE CULTURE SELECTION IN UKRAINE

Abstract. The study analyzes the state of development of fruit crop selection. The issues of nursery base development, creation of conditions for full transition of production of planting material of fruit and berry crops on a virus-free basis are investigated. Insufficient attention is paid to the introduction of innovative technologies for the production of fruits and berries and the implementation of scientific support for the horticultural industry.

The processes of investing in state farms engaged in the selection of fruit crops are described. The directions of development of selection within the program of investments from the private sector in research state farms including in structure of Institute of Horticulture of NAAS of Ukraine for attraction of additional means for selection of new grades of stone cultures for the purpose of further industrial cultivation of apple-trees in Ukraine and export of saplings abroad are offered.

The purpose of the National Investment Fund, which is to create favorable conditions for the implementation of large-scale investment and socially significant projects, the development of international economic cooperation and increasing the competitiveness of Ukraine.

Measures to promote the National Investment Fund of Ukraine to attract private investment in the development of breeding work at research stations of the Institute of Horticulture NAAS are proposed. By investing in the investment of selection works, the investor will have the right, together with the NAAS IP, to use the relevant patents and obtain seedlings adapted to the requirements of each potential investor.

Key words: investments, strategy, grain, plantings, program, selection.

Постановка проблеми. Подолання негативних тенденцій та забезпечення сталого розвитку селекції зерняткових культур потребує удосконалення системи економіко-правового забезпечення галузі, узгодження її

з міжнародними стандартами. Необхідним також є активізація інвестиційної політики, зокрема за рахунок розширення доступу селекціонерів до інвестиційних ресурсів.

Доцільно провадити виважену сортову політику, що передбачає широке впровадження тільки районованих вітчизняних та зарубіжних сортів на засадах ліцензування. Особливо гостро стоїть питання розвитку розсадницької бази, створення умов для повного переходу виробництва садивного матеріалу плодових та ягідних культур на безвірусній основі. Недостатньо уваги приділяється впровадженню інноваційних технологій виробництва плодів і ягід та здійсненню наукового забезпечення галузі садівництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти стратегічного управління підприємствами АПК та формування їх стратегій знайшли відображення в працях: Г. Калетніка, К. Мазур, Я. Гонтарука, І. Фурман та ін. [1-5]. Поглибленні дослідження проводилися в напрямку реструктуризації переробної промисловості АПК в тому числі плодоовочевого підкомплексу. Проте без розвитку селекції плодових культур розвиток переробного сектору АПК буде неповноцінним. Тому дослідження стратегічних напрямків розвитку селекції потребує подальших наукових досліджень.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є дослідження стану селекції плодових культур в ДП ДГ Подільської дослідної станції садівництва Інституту садівництва Національної академії аграрних наук України та розробка моделі залучення приватних інвестицій в дослідні господарства з метою активізації розвитку галузі садівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна має значні переваги перед країнами ЄС за природно-економічним потенціалом для розвитку промислового садівництва. Це передусім підтверджується тим, що в державі за умов найповнішого використання такого чинника високої економічної ефективності садівництва, як поглиблення зональної спеціалізації, можна досить успішно вирощувати всі без винятку плодови та ягідні культури помірного клімату. На жаль, ця перевага ефективного ведення промислового садівництва використовується поки що незадовільно, в тому числі через недостатнє фінансування розвитку селекції.

На думку Калетніка Г.М. розвиток підприємств системи АПК характеризується диференціацією за підгалузями у зв'язку з низкою причин, таких як ефективність використання капіталу, трудових ресурсів, а також економічна ефективність виробництва та виникненням нових видів продукції. Виходячи з аналізу цих факторів пропонується трактування поняття диференціації розвитку галузей, як процесу розвитку підприємств за показниками ефективності використання активів, власного капіталу, трудових ресурсів, ефективності виробництва та можливості створення нових галузей [2, с. 11-12].

На думку Гонтарука Я.В. неефективне управління та необхідність освоєння нових виробництв вимагають проведення реструктуризації на підприємствах АПК [5]. В тому числі переробні підприємства можуть стати потенційними інвесторами в сфері селекції плодових культур, що в перспективі їх забезпечить більш якісною сировиною.

Особливо увагу слід звернути на процеси інвестування в державні господарства, що займаються селекцією плодових культур. Досить потужним та передовим підприємством в селекції зерняткових є ДП ДГ «Подільська дослідна станція садівництва інституту садівництва Національної академії аграрних наук України.

Інтенсифікація виробництва плодів в ДП ДГ Подільської дослідної станції садівництва інституту садівництва Національної академії аграрних наук України передбачає не лише створення того або іншого типу насаджень, але і дотримання усього комплексу агроприймів, що забезпечують хороший ріст і плодоносіння дерев. Виконання в садах з деревами на слаборослих підщепах усіх агроприймів, рекомендованих для тієї або іншої області, дозволяє отримувати високі і стійкі урожаї. Проте агротехніка слаборослих насаджень має і свої особливості. У зв'язку із слабким розвитком і ламкістю скелетної частини кореневої системи карликові дерева яблуні і груші слід розміщувати на добре захищених ділянках. У сприятливих умовах розміри кварталів слід обмежувати – 8 – 10 га для дерев на карликових і 15 – 18 га для дерев на напівкарликових і середньорослих підщепах.

На сьогодні Інститут садівництва НААН спільно з компанією IT-LYNX LLC розпочали проект з розробки наукових принципів та створення інформаційної системи моніторингу стану садових насаджень, оцінки та прогнозування умов навколишнього середовища, умов функціонування агросистем, сигналізації загроз виникнення хвороб та розповсюдження шкідників плодово-ягідних культур.

Проект передбачає:

- розробку екологічно доцільних технологій біоконтролю шкідливих організмів: мікробіометод захисту рослин - створення біопрепаратів комплексної дії на основі агрономічно-цінних штамів мікроорганізмів;

- моніторинг стану насаджень плодово-ягідних культур на основі метеорологічної, агротехнічної та біологічної інформації про культуру і сорт в різних кліматичних зонах;

- розробку прогнозуючих моделей ризиків розвитку хвороб і поширення шкідників;

- моніторинг щодо виявлення сприятливих умов і оптимальних строків для проведення агротехнічних заходів;

- створення мережі метеостанцій в різних садівничих зонах, а також сервера баз даних накопичувальної спостережно-контрольної та аналітико-прогнозної інформації (банк даних);

- розробку програмного забезпечення для роботи в on-line режимі.

Впровадження інноваційних принципів при плануванні проведення агротехнічних заходів допоможе:

- оптимізувати використання добрив та засобів захисту рослин;

- раціонально використовувати природні ресурси;

- знизити витрати, пов'язані з проведенням аграрних робіт;

- збільшити показники врожайності сільськогосподарських культур;

- поліпшити якість і безпеку готової продукції садівництва [7].

Нині селекцію яблуні в Інституті садівництва НААНУ і в тому числі на ДП ДГ Подільської дослідної станції садівництва інституту садівництва Національної академії

аграрних наук України спрямовано саме на отримання імунних і високостійких сортів — таких, які б дозволили зменшити фунгіцидне навантаження або й узагалі зняли потребу хімічного захисту яблуні від парші. Це забезпечило б виробництво екологічно безпечних і, головне, дешевих плодів.

Вихідний матеріал для селекційної роботи — перші закордонні сорти й гібридні форми яблуні, що мали імунітет до парші, в Україну були завезені наприкінці 1970-х років. Уже 2006 року до Державного реєстру сортів були внесені імунні, створені в Інституті садівництва НААНУ сорти, — Едера, Гарант, Амулет, Скільське золото, Перлина Києва. Селекційна робота у цьому напрямку триває. Майже всі сорти, які протягом останніх п'яти років ІС НААНУ підготував до внесення у реєстр, окрім імунітету до парші мають також і стійкість до борошнистої роси, їхнім плодам властивий гармонійний смак та привабливий вигляд, зимові сорти придатні до тривалого зберігання. Це нові літні сорти Малуша, Паланка, Настя; зимові — Годес, Дміана, Соломія, Дожниця: усі вони мають ген імунітету Vf від *Malus floribunda* 821. Варті уваги й нові, стійкі до парші та борошнистої роси, зимові сорти Злато та Лілея.

Усі згадані новинки можна застосовувати в інтенсивному садівництві, їм не потрібні специфічні сорти-запилювачі. Залучення даних стійких сортів у вирощування дає змогу значно скоротити обсяги унесення засобів захисту рослин, як наслідок, собівартість продукції значно знижується. Нові сорти можна вирощувати й за самих лише біологічних методів захисту. Проте для цього на даний час інвестицій з державного бюджету недостатньо.

Кабінет міністрів створив державне підприємство «Національний фонд інвестицій України» та затвердив його статут. Відповідне рішення схвалене на засіданні уряду 31 березня, повідомляє Мінекономіки (Постанова КМУ від 31 березня 2021 р. N 295)

Метою діяльності Націнвестфонду є створення сприятливих умов для реалізації масштабних інвестиційних та соціально значущих проєктів, розвитку міжнародного економічного співробітництва та зростання конкурентоспроможності України.

Відповідно до затвердженого статуту предметом діяльності Націнвестфонду є: залучення та концентрація фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів; фінансування та реалізація пріоритетних інвестиційних проектів; залучення інвестицій; підготовка інвестиційних та інших проектів; управління об'єктами власності відповідно до закону; утворення інвестиційних фондів, участь у інвестиційних фондах; участь у спільній діяльності; участь у соціально значущих проектах [8].

Нами пропонується з метою розвитку селекції створити програму інвестицій від приватного сектора в дослідні державні господарства в тому числі в структуру Інституту садівництва НААН України щоб залучити додаткові кошти для селекції нових сортів кісточкових культур з метою подальшого промислового вирощування яблунь на території України та експорту саджанців за кордон (рис.1.).

Рис. 1. Модель залучення приватних інвестицій в селекцію плодкових культур в Україні

Нами пропонується за сприяння Національний фонд інвестицій України залучення приватних інвестицій в розвиток селекційних робіт на дослідних станціях Інституту садівництва НААН. Інвестор вкладаючи кошти в інвестування селекційних робіт матиме право спільно з ІС НААН на використання відповідних патентів та отримання саджанців кісточкових культур адаптованих до вимог кожного потенційного інвестора.

Висновки. Визначальним у технологіях створення та продуктивного використання

насаджень плодкових культур є їх найбільш ефективна конструкція. Головними чинниками конструкції садів різних порід є підщепа, сорт і форма крони, які є визначальними при оптимізації схеми садіння. При виборі відповідного типу саду необхідно перш за все оцінити біологічні властивості культур, підщеп і сортів та їх придатність для вирощування в конкретному ґрунтово-кліматичному районі зони та для цільового призначення плодів (споживання свіжими чи промислової переробки).

Сучасне садівництво базується на інтенсивних технологіях вирощування, при якому на гектарі розміщується 2–5 тис. і навіть до 10 тис. дерев на карликових вегетативно-розмножуваних підщепах, поглибленні дослідження в сфері елекції садових культур на базі ІС НААН України дадуть можливість забезпечити галузь садівництва вітчизняними сортами, що значно підвищить конкурентоздатність продукції.

Нами пропонується за сприяння Національний фонд інвестицій України залучення приватних інвестицій в розвиток селекційних робіт на дослідних станціях Інституту садівництва НААН. Інвестор вкладаючи кошти в інвестування селекційних робіт матиме право спільно з ІС НААН на використання відповідних патентів та отримання саджанців плодкових культур адаптованих до вимог кожного потенційного інвестора.

Список літератури:

1. [Мазур К. В.](#), Загородня Ю. В., Олійник В. П. Управління інвестиціями на підприємствах АПК Вінницької області. *Молодий вчений*. 2015. № 12 (2). С. 70-73.
2. Калетник Г.М., Гонтарук Я.В. Диференціація розвитку галузей переробної промисловості аграрного сектору Вінницької області. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3 (53). С. 7-23.
3. Гонтарук Я.В. Факторний аналіз залежності розвитку переробних підприємств АПК області від здійснення заходів реструктуризації. *East European Scientific Journal Wschodnieuropejskie Czasopismo Naukowe*. 2016. № 10. Part 1. P. 26-30.
4. Фурман І.В., Гонтарук Я.В. Теоретичні основи формування стратегії розвитку аграрних підприємств зернового напрямку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 23. С. 80-87.
5. Статистичний збірник «Діяльність підприємств промисловості Вінниччини». Відповідальна за випуск С.В. Рибалко. Головне управління статистики у Вінницькій області. Вінниця 2019. 152 с.
6. Мазур К.В., Гонтарук Я.В. Стратегічні напрямки розвитку переробних підприємств АПК на інвестиційно-інноваційній основі. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 43. P. 18-28.
7. Сайт Інститут садівництва НААН України URL: <http://sad-institut.com.ua/ru/proponuemo/proekti.html>
8. Сайт Міністерства економіки України URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=1403a425-d6c3-4b7e-adcb-52a44d293037&title=UriadStvorivnatsionalniiFondInvestitsii>

References:

1. Mazur K. V., Zahorodnia Yu. V., Oliinyk V. P. Upravlinnia investytsiiami na pidpriemstvakh APK Vinnytskoi oblasti. *Molodyi vchenyi*. 2015. № 12 (2). P. 70-73.
2. Kaletnik G.M., Hontaruk Ya.V. (2020). Dyferentsiatsiia rozvytku haluzei pererobnoi promyslovosti ahrarnoho sektoru Vinnytskoi oblasti [Differentiation of development of branches of processing industry of agrarian sector of Vinnytsia region]. *Ekonomika, finansy, menezhment: aktualni pytannia nauky i praktyky – Economics, finance, management: current issues of science and practice*, 3 (53), 7-23.
3. Hontaruk Ya.V. (2016). Faktorny analiz zalezhnosti rozvytku pererobnykh pidpriemstv APK oblasti vid zdiisnennia zakhodiv restrukturyzatsii [Factor analysis of the dependence of the development of processing enterprises of the agro-industrial complex of the region on the implementation of restructuring measures]. *East European Scientific Journal Wschodnieuropejskie Czasopismo Naukowe*, 10, 1, 26-30.
4. Furman I.V., Hontaruk Ya.V. (2019). Teoretychni osnovy formuvannia stratehii rozvytku ahrarnykh pidpriemstv zernovoho napriamku [Theoretical bases of formation of strategy of development of the agricultural enterprises of the grain direction]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 23, 80-87.
5. Statystychnyj zbirnyk (2019). «Diyalnist pidpriemstv promyslovosti Vinnychchyny» [Activity of industrial enterprises of Vinnytsia region]. Vidpovidalna za vypusk S.V. Rybalko. Golovne upravlinnya statystyky u Vinnytskij oblasti. Vinnytsya. 152 p.
6. Mazur K.V., Hontaruk Ya.V. Stratehichni napriamky rozvytku pererobnykh pidpriemstv APK na investytsiino-innovatsiini osnovi [Strategic directions of development of agro-industrial processing enterprises on the basis of investment and innovation.]. *Slovak international scientific journal*. 2020. № 43. R. 18-28.
7. Sait Instytut sadivnytstva NAAN Ukrainy URL: <http://sad-institut.com.ua/ru/proponuemo/proekti.html>
8. Sait Ministretva ekonomiky Ukrainy URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=1403a425-d6c3-4b7e-adcb-52a44d293037&title=UriadStvorivnatsionalniiFondInvestitsii>